

Seitsemisen kansallispuiston laajennusta koskeva kirjelmä

Kaupunginhallitus 20.11.2023 § 339
755/11.04.00/2022

Suomen luonnonsuojeluliiton Ylöjärven yhdistys ry. esittää 1.11.2022 jätetyssä kirjelmässä Ylöjärven kaupungille, että kaupunki tekisi Ympäristöministeriölle esityksen Seitsemisen kansallispuiston laajentamisesta ensi hallituskaudella. Vastaava kirjelmä on toimitettu Ruoveden kunnalle koskien Helvetinjärven kansallispuiston laajentamista. Ruoveden kunta on jättänyt esityksen Ympäristöministeriölle.

Kirjelmässä todetaan:

Ympäristöministeriössä on käsittelyssä esitys Seitsemisen kansallispuiston laajentamiseksi Ruoveden rajaan ja vastaavasti Helvetinjärven kansallispuiston laajentaminen Ylöjärven rajaan, jolloin yhdistettyjen kansallispuistojen pinta-ala nousisi 11 000 ha 21 000 ha. Tällöin saavutettaisiin Lapin kansallispuistojen koko luokkaa oleva puisto keskeiselle paikalle Etelä-Suomeen. Laajennusalue on kokonaisuudessaan valtion maalla ja siitä jo nyt noin puolet on suojellisen statuksen omaavaa aluetta. Käsillä olevassa laajennuksesta noin 80% sijoittuisi Ylöjärven kaupungin alueelle. Tällöin Ylöjärven kaupungin alueella olevan kansallispuiston pinta-ala nousisi lähes 14 000 hehtaariin. Pohjois-Pirkanmaalla on valtion omistamaa metsää yli 100 000 ha. Tämä laaja metsämantere on ainoa alue Etelä-Suomessa, johon valtion maalle on mahdollista perustaa tämän kokoluokan kansallispuisto. Edelleen vireillä oleva Evon tiedekansallispuisto ei laajimmillaankaan voisi saavuttaa kuin noin 7000 ha pinta-alan.

Ympäristöministeriössä käsittelyssä olevan aloitteen kansallispuistojen laajentamisesta on tehnyt Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry. Esityksen tiivistelmä karttoineen on liitteenä. Ministeriössä on tällä hetkellä lisäksi useampia pääasiassa kuntien tekemiä aloitteita uusista kansallispuistoista eri puolella Suomea. Kansallispuistohankkeet voivat edetä Ympäristöministeriössä lähinnä silloin, kun hankkeilla on laaja alueellinen tuki ja hanketta on ajamassa ainakin kohdealueen sijaintikunta tai maakuntaliitto. Tämän vuoksi hanke voisi olla mahdollista saada mukaan jo ensi keväänä seuraavan hallitusohjelman valmisteluun. Seuraavalla hallituskaudella olisi Etelä-Suomen kansallispuistoverkon ja metsänsuojelun vahvistamisen vuoro. Tilanteessa, jossa luontokadon merkitys on huomattavasti korostumassa, Pirkanmaan mahdollisuudet saada kokonaan valtion maalle sijoittuvaa suojellisesti hyvinkin merkittävä ja kilpailukykyinen kansallispuistohanke vietyä eteenpäin ehdolle hallitusohjelman jo ensi hallituskaudella.

Seitsemisen kansallispuistoon liitettäväksi esitetyt alueet täyttävät luonnonsuojelulaissa määritellyt kansallispuiston edellytykset valtion omistaman pinta-alan suhteen ja luonto- ja virkistysarvojen osalta. Seitsemiseen liitettäväksi esitetyt alueet sisältävät valtion omistaman Riuttaskorven virkistysmetsän alueen, pinta-alaltaan 16 neliökilometriä, Petäjjärven (254 ha), Pitkäkankaan (13 ha) ja Pitämävuorten (59 ha) Natura-alueet (yht. 326 ha) ja Metsähallituksen omalla päätöksellään suojelemat Haiturin (n. 30 ha) ja Pitkäjärven (n. 210 ha) alueet (yht. noin 240 ha).

Kansallispuistojen väliin jäävä vyöhyke on Pirkanmaan maakuntakaavassa ekosysteemipalveluille merkittävää aluetta. Laajennus toteuttaisi

maakuntakaavan tavoitetta ekosysteemipalveluiden turvaamisesta käytännössä ja samalla laajat suo- ja metsäalueet tukisivat Metsähallituksen hiilinielujen ja -varastojen kasvatavoitetta. Suojelualueiden kytkeytyneisyys edistää lajien ja luontotyyppien säilymistä pitkällä aikavälillä ja siten nyt Seitsemisen kansallispuistoon liitettävät alueet vahvistaisivat jo perustettujen Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen merkitystä niin lajiston ja luontotyyppien suojelussa, ekosysteemipalvelujen ja monimuotoisuuden turvaamisessa kuin virkistys- ja retkeilyalueina.

Pirkanmaan liitossa käynnistynyt maakuntakaavan tarkistus tulee tavoiteasettelun perustella käsittelemään luontokadon ja ilmastonmuutoksen torjuntaa. Tämä mahdollistaa hyvinkin keskustelun käynnistymisen ja aloitteet kansallispuistojen laajentamisesta ja yhtenäisen ison kansallispuiston muodostamisesta Pirkanmaalle nykyisen maakuntakaavan ekosysteemipalveluiden alueella.

Luontokadon torjunta on noussut keskeiseksi kansainväliseksi ja kansalliseksi tavoitteeksi. Euroopan Unionin biodiversiteettistrategia tulee edellyttämään metsän suojelun vahvistamista Etelä-Suomessa. Kansallispuistohanke veisi eteenpäin mm. niitä tavoitteita, joita nyt valmisteilla oleva EU:n luontoalueiden ennallistamisasetus tavoittelee. Metsäluonnon suojelutarve ja uhanalaisten metsälajien suojelutilanne onkin Etelä-Suomessa hälyttävä. Uhanalaisista lajeista kolmasosa sijoittuu metsäluontoon. Suojeltua metsämaata on alle kolme prosenttia, kun tavoitteena on 10 %. Suomen ympäristöpaneeli esittää, että tämä tavoite tulisi saavuttaa kaikissa maakunnissa.

Metsäkato on Pirkanmaalla ja Tampereen kaupunkiseudulla huomattavan suuri seuraavan kahdenkymmen vuoden aikana. Pirkanmaan liitto on arvioinut maakuntakaavaan pohjautuen, että vuoteen 2040 mennessä jää yhdyskuntarakenteen alle yli 30 000 ha metsämaata. Tämä on sama luku kuin Pirkanmaan metsäsuojelualueiden määrä tällä hetkellä, noin kolme prosenttia Pirkanmaan miljoonasta metsähehtaarista.

Tampereen kaupunkiseudun voimakas kasvu näkyy myös Ylöjärven yhdyskuntarakenteen voimakkaana laajenemisena metsäpeitteisille alueille. Tämän kehityksen vastapainoksi olisi kovin tärkeätä, että kaupunki julkisena organisaationa pyrkisi aktiivisesti edistämään metsänsuojelua toisaalla. Kansallispuiston huomattava laajennus kaupungin hallinnollisella alueella soveltuisi erinomaisesti kompensoimaan kaupungin kasvusta ja kehityksestä johtuvia metsäalueiden menetyksiä ja luontokatoa. Samalla edistettäisiin kaupungin hiilineutraalikunta (Hinku) tavoitteita vahvistamalla kaupungin hiilinieluja.

Hankkeen toteutus nostaisi Ylöjärven ja Ruoveden Etelä-Suomen kansallispuistokuntien merkittävimpään kärkeen ja voisi tuoda huomattavia elinkeinopoliittisia kehittämismahdollisuuksia Ylöjärven kaupungille ja Ruoveden kunnalle. Kansallispuistot ovat kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettuja ja haluttuja matkailun ja luontovirkistystyksen kohteita. Tämä puistokokonaisuus yhdessä laajan Pirkantaipaleen retkeilyreitistön kanssa antaisi kaupungin tunnettuudelle ja markkinoinnille aivan uuden ulottuvuuden. Se toisi mahdollisuuden kilpailla jopa Lapin kansallispuistojen kanssa 'Etelä-Suomen Lappina'.

Alueen kaavatilanne

Vuonna 2017 hyväksytyssä Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 Seitsemisen kansallispuistoa, Riuttaskorven virkistysmetsää ja Helvetinjärven kansallispuistoa yhdistää niitä ympäröivä maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi osoitettu aluemerkinä (MK), joka on ekosysteemipalvelujen kannalta merkittävä. Merkinällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat yhtenäiset luonnon ydinalueet tai luonnon- ja kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet, joilla on tarvetta retkeilyyn ja ulkoilun järjestämiseen. Alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa, ja ne tukevat luonnonympäristöjen kytkeytyneisyyttä, säilymistä ja virkistyskäyttöä. Kaavan suunnittelumääräyksessä huomiota halutaan kiinnittää maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten sekä ulkoilumahdollisuuksia parantavien polku- ja reittiverkostojen ja näihin liittyvien palvelujen järjestämiseen. Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon myös luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilyminen sekä välttää luonnonympäristön pirstoutumista. Maakuntakaavan kehittämissuosituksissa Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistojen, Riuttaskorven virkistysmetsän sekä Haukkamaan ympäristöarvometsien alueita tulisi kehittää yhtenäisenä luontomatkailukokonaisuutena ja alueella tulee edistää virkistysreittien toteuttamista ja ylläpitoa.

Ylöjärven pohjoisosassa ranta-alueiden maankäyttöä pääosiltaan ohjaa 10.5.2004 hyväksytty Kurun rantaosayleiskaava. Kaavassa on osoitettu olemassa oleva rakentaminen sekä mitoitukseseen perustuva uusi loma-asutus. Kaavassa osoitetuilla maa- ja metsätalousvaltaisilla ranta-alueilla, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (MY-1), ja retkeilyyn ja ulkoiluun tarkoitetuilla alueilla (VR) sekä muodostetuilla luonnonsuojelualueilla on voimassa MRL:n 128 §:ssä tarkoitettu toimenpiderajoitus. Muilla ranta-alueilla, kuten maa- ja metsätalousvaltaisilla-alueilla (M) ei ole kaavasta johtuvaa maisematyölupatarvetta.

Pirkanmaan vaihemaakuntakaava on vireillä. Pirkanmaan liitossa tehdyn laajan taustoituksen pohjalta kaavan teemaksi nousivat luonnon monimuotoisuuteen ja energiantuotantoon liittyvät kysymykset. Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on tukea pirkanmaalaisen luonnon monimuotoisuutta ja elonkirjoa, sekä vahvistaa edellytyksiä kestäväälle energiantuotannolle maakunnan alueella. OAS vaiheen jälkeen tavoitteisiin lisättiin myös kaupan ohjaukseen liittyvän päivityksen osaksi vaihemaakuntakaavan suunnittelua. Luonnosvaiheen nähtävilläolo oli 8.5.-30.6.2023. Luonnoksesta saatavien lausuntojen ja palautteiden perusteella ratkaisuja tarvittaessa muokataan ja täydennetään ehdotukseen. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto voi hyväksyä vaihemaakuntakaavan vuonna 2024.

Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistojen välinen alue on merkitty vaihemaakuntakaavan luonnoksessa laajana kehittämisperiaatemerkinällä: Kansallispuistojen kehittämisvyöhyke. Merkinällä osoitetaan valtion omistamille alueille kohdennettu kokonaisuus, jolla edistetään Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen välisen alueen kehittämistä yhtenäisenä luonnon monimuotoisuuden ja luontomatkailun kannalta tärkeänä vyöhykkeenä. Merkinä ei rajoita alueen maa- ja metsätaloukskäyttöä, metsästäytystä tai käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen. Kehittämissuositus: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luontoarvot, välttää luonnonympäristöjen pirstoutumista sekä edistää ennallistamisen tavoitteita siihen soveltuvilla alueilla. Alueella on yhdessä kansallispuistojen kanssa erityistä potentiaalia matkailun kehittämiselle.

Muita suunnitelmia

Metsähallituksen laadittama Seitsemisen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnos on ollut lausuttavana. Lopullisen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaa Ympäristöministeriö. Seitsemisen kansallispuisto sijaitsee Ylöjärven ja Ikaalisten kaupunkien alueilla. Alue kuuluu Seitsemisen ja Helvetinjärven virkistyskäytön ja matkailun painopistealueeseen. Maakunnallinen retkeilyreitti Pirkan taival kulkee alueen kautta.

Kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnos suunnitelma on Seitsemisen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus. Sen avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelma on 15 vuodelle. Alueen kehittämiskohteena on luontomatkailun hiilineutraalitavoitteet. Toiseksi kehittämiskohteeksi nousi Seitsemisen ja ympäröivien luontokohteiden muodostaman kokonaisuuden arvotiivistymän tunnistaminen ja kytkeytyminen luonnon monimuotoisuusstrategian tavoitteisiin. Tavoitteena oli suojelualueiden kytkeytyneisyyden parantaminen ja alueiden eriytymisen vähentäminen. Hoito- ja käyttösuunnitelman keskeisin tehtävä on taata alueen kestävä käyttö, jota toteutetaan ohjaamalla alue eri käyttövyöhykkeisiin.

Yhteenveto

Kansallispuistojen laajennusesitys koskee valtion omistamaa aluetta. Vireillä oleva vaihemaakuntakaava ja -kaavaluonnos ei varsinaisesti ota kantaa ympäristöministeriölle jätettyyn kansallispuiston laajennusesitykseen, mutta kehittämisvyöhykkeen rajausta hyödyntää Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piirin tekemää kansallispuistojen laajennusesitystä. Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa osoitetulla Kansallispuistojen kehittämisvyöhykkeellä pyritään tukemaan Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen kytkeytyvyyttä, luonnon monimuotoisuutta, matkailupotentiaalia ja virkistyskäyttöä. Vaihemaakuntakaavassa osoitettava kaavamerkintä ei rajoita alueen maa- ja metsätalouskäyttöä tai metsästystä, eikä vaikuta alueella perusrakennusoikeuteen tai loma-asutukseen. Alueen päämaankäyttötarkoitus osoitetaan aluevarausmerkinnällä Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040.

Seitsemisen aluetta koskeva hoito- ja käyttösuunnitelmassa on tuotu myös esille kansallispuistoa laajempi kokonaisuus ja kytkeytyneisyys, joka kattaa Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistot, näiden välisen Riuttaskorven virkistysmetsän sekä valtion monikäyttömetsät. Seitsemisen arvoa lisää puiston läheisyydessä olevat luonnonkohteet kuten Aurejärven ja Petäjätjärven Natura-alueet sekä Helvetinjärven kansallispuisto.

Laajan kokonaisuuden virkistysarvot tunnetaan. Pirkan Taival kulkee Seitsemisen, Riuttaskorven virkistys metsän kautta Haukkajärvelle. Alueella olevia luontoarvoja on tunnistettu aikaisemmin ja tuotu esiin myös jätetyssä kansallispuiston laajennusesityksessä. Rantaosayleiskaavan ranta-alueiden ulkopuolella ei ole maankäyttöä ohjaavaa kuntakaavaa. MAPSTO -ohjelmaan sisältyy Ylöjärven strategisen osayleiskaavan laatiminen viiden vuoden tarkastelu jaksolla. Kaavahanketta ei ole vielä käynnistetty eikä yksityiskohtaista tavoiteasettelua tehty.

Kansallispuistojen laajennusesitys on Ylöjärvellä herättänyt keskustelua eri näkökulmista. Kaupunki kannattaa yhteistyötä maanomistajan ja eri toimijoiden kesken, että alueen arvot ja erilaiset intressit saadaan sovitettua yhteen kestäväällä tavalla. Alueen käyttö ja reitit suunnitellaan ja toteutetaan kestävästi ja

turvallisesti, huomioiden eri kohderyhmät ja käyttömuodot. Ylöjärven kaupunki pitää tärkeänä tavoitteena sitä, että aluekokonaisuus tunnustetaan ja edistetään maakuntakaavan ja vaihemaakuntakaavan tavoitteiden toteutumista.

Liite	Suomen luonnonsuojeluliiton Ylöjärven yhdistys ry:n kirjelmä Ylöjärven kaupungille
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa selosteosan mukaisen lausunnon.
Päätös	<p>Keskustelun kuluessa Jenni Kiiskinen ehdotti, että selosteosan yhteenvedon viimeisessä kappaleessa oleva lause: ”Kaupunki kannattaa yhteistyötä maanomistajan ja eri toimijoiden kesken, että alueen arvot ja erilaiset intressit saadaan sovitettua yhteen kestäväällä tavalla.” muutetaan muotoon: ”Kaupunki kannattaa yhteistyötä maanomistajan ja eri toimijoiden kesken, että alueen arvot ja erilaiset intressit saadaan sovitettua yhteen kestäväällä tavalla niin, että tavoitteena on kansallispuistojen yhdistäminen aloitteessa esitetyllä tavalla.” Inga-Mari Lehti kannatti Kiiskisen ehdotusta.</p> <p>Koska oli tehty kaupunginjohtajan päätösehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus, puheenjohtaja esitti suoritettavaksi äänestyksen nimenhuudolla siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginjohtajan ehdotusta, äänestävät jaa. Mikäli ei voittaa, Kiiskisen ehdotus tulee kaupunginhallituksen päätökseksi.</p> <p>Äänestysesitys ja -tapa hyväksyttiin yksimielisesti.</p> <p>Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 9 jaa-ääntä (Haataja, Heikkilä, Järvensivu, Kolehmainen, Luojus, Peltola, Ruuska, Sarvijärvi, Stenman) ja 2 ei-ääntä (Kiiskinen, Lehti), joten puheenjohtaja totesi kaupunginjohtajan ehdotuksen tulleen kaupunginhallituksen päätökseksi.</p>